

הנדון:

מחלת הרוח של הפוליטיקאים מסכנת את בואם, והשחצנות של הקולטים מסכנת את קליטתם

חרשי ואילנהיים

סמטת של הפוליטיקאים הישראליים אינה עוד בגרר בריחה עגומה, קרויו, גיבנת מיקצועית. הסמטת הזאת היא מחלת הרוח של המישטר — אחת התופעות של טורף המערכת. לא היה צורך באינטליגנציה רבה — מעל למנת המישכל של הפוליטיקאי המצוי — כדי להבין כי הסודיות חיונית לניהול מיבצע זה של העברת הפלאשים.

כולנו ידענו זאת. כעיתונאים, אנשים שמיקצועם הוא פירסום מידע, נהגנו בהתאפקות קיצונית. פה ושם היו כמה עיתונאים מטופשים, שהגניבו איך שהוא את המילים "יהודי אתיופיה" לטוריהם (כדי שיוכלו להכריז לאחר מכן "ידעת? ידעת!"), אך העיתונות הישראלית בכללה עמדה במבחן זה.

לא כן הפוליטיקאים. מחלת הרוח זו של ציבור הפוליטיקאים, ששמה פטפטת, הלכה והתגברה בשנים האחרונות.

בלשוני ערינה קוראים לה "דליפות". מי שרוצה לקרוא לילד בשמו, צריך לקרוא לה מעילה באמון, גניבה, בוגדנות. בסחרור של שיגעון, החלו הפוליטיקאים לראות את חזות הכל, את הישגם העיקרי או הבלעדי, כפירסום שמם בכלי התיקשות. למען כותרת בעיתון, תמונה בטלוויזיה ואיכור ברדיו מוכן כיום הפוליטיקאי המצוי למכור את אמו, את עצמו ואת תפקידו.

קשה להעלות על הדעת מעילה בתפקיד גדולה יותר מאשר הדיבורים של סקורי הסוכנות היהודית על שרשת אתיופיה. הסוכנות — גוף מנוון, מיותר ומושחת עד היסוד — הניחה לאנשיה לחרוץ לשון, ולא סילקה אותם ברגע פירסום הדליסה.

האם זה רק מיקרה שהפירסום הבוגדני הוה, המסכן את העברת היהודים מאתיופיה גושאמונים, הביטאון הלאומי ביותר במדינה, דווקא כביטאון גושאמונים, המתיימר להיות התגלמות הציונות החרושה? בצדק הישוה אחד מיהודי אתיופיה, שראויין בטלוויזיה, את הפיטפוט המחפיר עם מעשה רומה של משה ריין — שגם הוא היה רודף-פירסומת חולני — כאשר גילה לפני שבע שנים באירופה את קיום המגעים עם ממשלת אתיופיה, ובכך גרם לסגירת ברוייה הגירה.

המסקנה? אין מסקנה. אפשר לטפל בחולה הרוח במחלת-נפש? איך אפשר לטפל במערכת שלמה, שלקתה במחלת-נפש?

מיבצע עצמו גרם השבוע לגל של התרגשות, שהציף את המדינה כולה.

נרמה לי שיש בהתרגשות זו נימות שאינן נוגעות לבעיית יהודי אתיופיה, אלא לבעיות יהודי ישראל.

אחרי שנים של תיסכול ואף יאוש, כשהיה נראה כי האיריאלים של המדינה שקעו בבויין של לבנון ובביצה של הבורסה, קורה משהו הקשור באיריאל. אחרי שפשתה לבכות ההרגשה כי למדינה זו אין עוד תכלית וטעם, קורה משהו שמעניק למדינה יעד ברור. ולא סתם תכלית, אלא דווקא התכלית המקורית, שעמדה לנגד עיניהם של מייסדי המדינה: הצלת היהודים הנתונים בסכנה.

זהו מיבצע חד וחלק, יהודי אתיופיה היו נתונים בסכנה ממשית של מוות ברעב. באתיופיה מתחוללות כמה מילחמות-שיחרור או מילחמות-אזרחים, שהיקשו עוד יותר את מצב היהודים. בעזרתם של יהודי העולם וגורמים בינלאומיים אורגן מיבצע-הצלה המוני. חשיבות קיומה של ישראל העצמאית, כמדינה בעלת זרועות ממלכתיות וכארגון-מיקלט, הוכחה בעליל.

אחרי שנים של ניצול-לרעה של המילה "ציונות" בפי סאייסטים יהודיים, רמגוגים לאומניים ונבולים למיניהם, בא מיבצע זה ומזכיר את הסיורש האמיתי של המילה.

על כך אפשר היה לכתוב. אפשר לשמוח גם מפני שקשה לדמיין אנשים נחמדים יותר מאשר בני שבט זה. העם האתיופי כולו ידוע בעולם כעם אהוד, אינטליגנטי ויפה כמיוחד. הגברים, הנשים והילדים, שהופיעו השבוע על מירקע הטלוויזיה, תואמים תיאור זה. איי אפשר היה שלא לאהוב אותם.

והי אהבה ממבט ראשון. **השאלה היא: מה יקרה במבט השני?**

ני מזדה ומתוודה — אני מלא ראה גלבי עתיד היחסים בין יהודי אתיופיה והציבור האמור לקלוט אותם.

השבוע דובר הרבה על הצורך שלא לחזור על השגיאות שנעשו לפני דור, כאשר באו ארצה המוני היהודים מתימן, מעיראק, ממארוק ומשאר "ארצות האיסלאם".

ובאותה הנשימה עצמה חוזרים בעלי-האזהרה על אותן השגיאות עצמן.

כי השגיאות אינן נובעות מרצון רע ומודע, אלא מן המנטליות של בעליהן. הם לא השתנו מאז, ועל כן גם התנהגותם אינה שונה.

וכשם שהזהרתי מפני השגיאות או, כאשר אך החלה "קליטת" העולים החדש, כן אני רוצה להזהיר עכשיו, כאשר נראה לי שאותו סוג של "קליטה" חוזר על עצמו.

בוודאי, רוצים לתקן. מנסים לתקן פרט זה או אחר. אך אין מתקנים את העיקר — מפני שכלל אין מבינים את העיקר ואין רואים אותו.

מעצב להיווכח כי בניהם של עולי מארוקו ועיראק, קורבנות ה-"קליטה" מאז, נמנים עתה עם ה-"קולטים", ואינם נוהגים אחרת מאשר האשכנזים לפני דור, שאותם הם ממשיכים לקלל על אותן השגיאות עצמן.

מה היתה טמונה ה-"שגיאה" לפני דור? מה גרם או לאסון, שמנע את התהוותה של חברה ישראלית כריאה?

ששט מאוד: הקולטים בוז לנקלטים. הם לא היו מוכנים לקבלם, על תרבותם, בשווי-ערך.

הם ראו בכאים ממארוקו שוכני-מערות, אנשים פרימיטיביים, תתי-אנושיים, שיש להנחיל להם את ה"תרבות" האשכנזית, האירופית — החל במיקלחת וכלה בבטוחון.

היתה זאת גישה קולוניאלית מובקת. היא הוכרה את שירו של רוידארד קיפלינג על "חובתו של האיש הלבן". האיש הלבן מביא את התרבות לאיש החום והשחור והצחוב, ותוך כך הוא גם עושק אותו קצת ומנצל אותו קצת.

זה כבר טמון בעצם המושגים "קולטים" ו"נקלטים". ה"נקלט" צריך לקבל את מושגי ה"קולט". הוא צריך להקשיב לו, ללמוד ממנו, לחקות אותו.

זהו רחוב חריסטר. מובן מאליו שאין ל"קולט" ללמוד דבר מן ה-"נקלט", אין הוא צריך להקשיב לו.

ה"נקלט" הוא אילם. ה"קולט" הוא חרש. ובה יש סכנה גדולה.

סחידים אותי הדיבורים הרמים של קריינים מדושני שביעות-רצון-עצמית על "ההלם הגדול" על "הקפיצה הגדול" לה" של יהודי אתיופיה מתקופת-האבן לתקופה המודרנית", על פני "2500 שנים".

איזו קפיצה? בוודאי, כחבלים מסויימים של אתיופיה לא היו להם מכשיר-ששמל, מאותם שהישראלי המצוי רואה בהם את חזות הכל, ער שהפכו מרחוס של הכלכלה הישראלית.

לא היו מעליות. לא היו מים זורמים בכרום. לא היו מכונות-כביסה ומכשירי-טלוויזיה. לא היו תרופות מודרניות. לא היו רמזורים.

גם בושמן ממעבי הג'ונגל יכול ללמוד את כל אלה בשבוע אחד, כמו סוכני-ביטוח ועקרת-הבית המצויים בישראל. אלה אינם יודעים איך פועל החשמל וכיצד מתפקדת המכונות. הם רק יודעים ללחוץ על המתג ליד הדלת ולסובב את מפתח המתנע במכונת.

פלאים אלה של הטכניקה המודרנית הם דברים חיוניים. אמנם, הם הומצאו כתוצאה מהתפתחותה של תרבות מסויימת, אך אין הם מהווים תרבות כשלעצמם.

בני אתיופיה ילמדו אותם כפי שלמדו אותם בני מאראקש ובצרה, וכפי שלמדו אותם לפנייהם בני פשימיל ופלונסק.

אין בכך שום סיבה להתנשאות. אם לא יובן הרבר בעוד מועד, יהיו ל-"קליטה" זו תוצאות חמורות. כדיוק כמו בפעם הקודמת.

צנה אוסיינית בטלוויזיה: ה"קולט" שואל את הכאים אם הם יודעים עברית. אלה עונים לו: "אמהאריית" הקולט

חוזר על שאלתו, ומקבל את אותה התשובה. אין הוא מבין אותה. מעולם לא שמע על עצם קיומה של השפה האמהאריית — שפה שמית עתיקה ומכובדת, אחות לשפה העברית והערבית, שפת-המדינה בחלק גדול של אתיופיה.

מה אפשר לצפות מ-"קולט" שאינו טורח להתעניין בשפת ה-"נקלטים", והמתעלם ממנה בבזו תהומי?

בני אתיופיה אינם מביאים עימם רק שפה. הם מביאים עימם תרבות חיה של אלפי שנים, מסורת, השקפת-עולם, סיגנון, דרכי-התנהגות, שירה, רת.

ברור כבר עתה כי אין מוסדות-הקליטה מתכוונים להתחשב בקיומם של כל אלה, ולא כל שכן להתייחס אליהם בכבוד.

הרבר כולט ביותר בשטח הרת, מפני שזהו השטח שזכה השבוע באיכור הרב ביותר, בעיקבות היחס המחפיר של המיסר הרתי אל הבאים.

אומרים שהאתיופים הם "רתיים". לכן הועברו למוסדות "רתיים", בליווי הצהרות חסרות המגלות את עומק ההבנה של הקולטים. הם צולמו בחברת הרב המשוגע-לפירסומת של מיגדלי-העמק.

אבל לדת של האתיופים אין שום קשר לדת הקנאית והטורפת של האשכנזים האלה, וגרוריהם הספרדיים. יתכן מאוד שהיא רחוקה יותר מיישובת הספר מאשר מהדרי-אובל של קיבוץ הילוני.

גם זה ניכר היטב בטלוויזיה. האתיופים באו אלינו גלוי-ראש. אבל כאן כופים עליהם את הכיפות. כעבור כמה ימים הם נראים כמו המארוקאים הקטנים והאומללים, שנשלחו לפני דור ללי-מודי-כפייה במוסדות רתיים, שאותם שנאו מעומק נישמתם. רבים מהם יושבים כיום כדייריקבע בבתי-הסוהר.

הדוכרים הצעירים של עולי-אתיופיה, שהופיעו בטלוויזיה, והנראים לי אינטליגנטיים יותר מאשר בעלי-שיחם, ריכרו בצורה מנומסת.

הייתי מתרגם את דבריהם לקריאה בוטה יותר: ריכונו של עולם, הניחו להם לנהל את ענייניהם בעצמם: הקשיבו להם, לכל הרוחות! אולי יש להם מה להגיד? אולי יש להם דברים חשובים להעניק? אולי הם עולים עליכם בכמה מובנים, כשם שאתם עולים עליהם במכשירי-חשמל? אולי יכולה החברה הישראלית הגסה, הוולגארית, האלימה והברוטאלית ללמוד משהו מאנשים נעימי-הליכות אלה, בעלי החיוך, חסרי התוקפנות?

אולי יכולה להיות כאן השפעת-גומלין מבורכת? אולי הם יכולים לעזור להפוך את החברה החד-מימדית הזאת, החד-דתית והחד-גיוענית, לפסיפס עשיר, ציבעוני, רב-ידת, רב-תרבותי ובלתי-יגזי עני?

הדברים אינם נאמרים, ואילו נאמרו (כפי שנאמרו השבוע פה ושם בחצי-פה) לא היה איש מקשיב.

לכן אני חושש. **אני חושש שההתלהבות הראשונה של הקולטים והנקלטים תחלוף במהרה, ושכמוקמה תבוא המציאת את הישראלית הישנה והמוכרת.**

אני חושש שאחינו החדשים האלה, שחוריה-עור, יפלו חיש-מהר קורבן לגיוענות היומיומית שלנו.

שצבע-העור שלהם יחצוץ כמסך-כירול בינם ובין שכניהם. שיתפשטו דיעות קדומות, כגון "יש להם המון מחלות מרבקות" או "הם לא משלנו".

שיהיה קשה להם להתרועע עם בחורות ישראליות ובחורים ישראליים, קל וחומר להתחתן איתם. שהם יצטרכו להסתגר בינם לבין עצמם. שתיוולד זרות, ואחר-כך שינאה.

שתישבר תרבותם, כשם שנשברה תרבות בנייתמן. שרורר הבא יגדל בארץ כשהוא מוכר, זר, מלא טינה סתומה, ועל כן אנטי-חברתי.

כל זה נקבע כבר בעצם הימים האלה. אני מקווה שבעוד 30 שנה לא יקרא מישהו שורות אלה ויאמר: זה היה נכון. כפי שאני קורא כיום דברים רומים שכתבתי לפני 30 שנה.

עם הלו האיריאלים ממלאים את חייו של דור. כיום הופכים האיריאלים ל-"אירועים תיקשורתיים" קצוצים. מוון להציג רות של פוליטיקאים, נושא לכתבות כתובות ומשודרות. מה שמרגש ומעניין היום, הופך תוך כמה ימים ל-"ישן" ול-"משעמם".

אני מקווה שזה לא יקרה לאנשים סימפאטיים אלה. שהם לא יימחצו בחיבוק-הרוב של פוליטיקאים ועיתונאים. בעזרת "מוס" רות קליטה" למיניהם.

אחרי שהועברו לארמה זו, הבה נניח להם להכות שורשים ולפרח כאויות-נפשים!

מאת אורי אבנרי